



Mirno morje

Nedavno je bilo odigrano eno od zadnjih dejanj o prodaji Splošne plovbe – SPP tuji družbi. Slovenija se je odpovedala lastnemu ladjarstvu z dolgoletno tradicijo in izkušnjami, vse bolj pa plahni tudi upanje, da bo Slovenija ostala pomorsko usmerjena država. Po vsej verjetnosti bo na čereh dosedanjih odločitev postopoma »nasedlo« tudi naše priznано šolstvo za pomorstvo.

V zadnjem desetletju je imela Slovenija priložnost urediti pomorstvo tako, kot si ga urejajo razvite evropske države, po priporočilih Evropske unije o oživitvi pomorske dejavnosti. Sem spadajo poleg izobraževanja tudi zaposlovanje pomorščakov, davčna zakonodaja, prepis ladij v nacionalni ladijski register, kar bi pomenilo, da bi se na ladjah vile slovenske zastave.

Pred prodajo edinega ladjarja bi se lahko družbeniki dogovorili o bodoči lastniški strukturi, ki bi varovala gospodarski in nacionalni interes pomorske države. Zaradi mačehovskega odnosa politike do pomorstva in verjetno zaradi davno načrtovanega lastninjenja Splošne plovbe smo Slovenci danes ostali le delavci in lastniki majhnega deleža v delnicah, kar nima nobenega vpliva na lastniške odločitve. Ladje še naprej vijejo zastave ugodnosti (liberijska zastava ...), zaposlovanje pomorščakov in plačilo pokojninskih prispevkov njim ni urejeno. Država prejema letno skromni znesek davka od poslovanja ladjarja po novem zakonu o davku na tonažo. Ob takšnem stanju in povzročni neizmerni škodi za slovensko pomorstvo pa ne smemo pozabiti na vlogo uprave Splošne plovbe, ki je ustvarila primerne pogoje, da so se lahko izvedle spremembe, izključno v korist tujega lastnika.

Prepozno, komaj leta 2012, je bilo stališče uprave Splošne plovbe Portorož, da s prodajo našega ladjarja izgubljam pomembne prihodke itn. Namreč, ni bilo mogoče spregledati ostrega nasprotovanja predsednika uprave SPP, gospoda Eгона Bandlja, prodaji podjetja; med drugim je izjavil tudi za Primorske novice (14. 2. 2012) sledeče: »Ne gre za noben nacionalni interes, pač pa za ekonomskega. S prodajo Splošne plovbe bi nastala nepopravljiva in neizmerljiva ekonomska škoda za slovensko pomorstvo. Država pa bi se s prodajo odpovedala vsem dividendam, ki bi ji jih v prihodnje prinašalo podjetje...«.

Takšno zavzemanje g. Bandlja proti prodaji SPP bi bilo povsem korektno in morda celo uspešno leta 2007 ali pa že leta 2005, ko je nemški ladjar ustanovil podjetje Istrainvest s sedežem v Portorožu, da bi pokupil delnice od pomorščakov, ki so jih imeli v Pomorski družbi pooblaščenki (PD), solastnici Splošne plovbe Portorož. Odkup se je dogajal nepregledno in prikrito. Ko so takrat novinarji g. Bandlja povprašali, kdo je v ozadju lastništva v Istrainvestu, je g. Bandelj večkrat izjavil, da ni seznanjen z možnimi kupci. Ko pa so se akterji privatizacije Splošne plovbe bližali svojemu cilju, je g. Bandelj leta 2005 za časopis Finance zadevo le pojasnil: »Z družbo Peter Dohle smo poslovni partnerji že več kot 25 let, sodelujemo na tehničnem, kadrovske, finančnem in komercialnem področju« ter »Neuradno pa smo izvedeli, da je Dohle izrazil interes za nakup slovenske ladjarske družbe, v katero je po neuradnih podatkih že vstopil prek družbe Istrainvest, ki je menda lastnica že

40 odstotkov Pomorske družbe, to je delničarke Splošne plovbe«. Takšno je bilo pojasnilo g. Bandlja.

Toda poleg podcenjene vrednosti delnice je bilo tujemu ladjarju omogočeno, da je prek Pomorske družbe pooblaščenke pridobil vstopnico oz. predkupno pravico po družbeni pogodbi Splošne plovbe, da se je lahko potegoval za 21-odstotni delež v SPP, ki ga je začela prodajati Banka Koper kmalu zatem, ko je družba Istrainvest lastniško obvladala Pomorsko družbo. Med tem, ko je letos uprava SPP oporekala Sodu in Kadu glede vrednosti podjetja ter se sklicevala na dokumente o njihovi pristojnosti, pa leta 2005 ni ukrepala proti nepravilnostim, kljub temu, da je SPP delničar Pomorske družbe in da ima vso dokumentacijo v hiši. Obstaja vrsta dokumentov o ustanovitvi družbe pooblaščenke. Ta bi morala enakovredno zastopati vse **male delničarje**.

V prvem nadzornem svetu PD pooblaščenke je bil član tega organa g. Egon Bandelj. Ker je SPP soustanovitelj družbe pooblaščenke, je podjetje vedelo, da je bila PD ustanovljena z namenom, da bi zastopala interese delavcev.

Sindikata pomorščakov Slovenije, kot delničar in soustanovitelj Pomorske družbe, je javno nasprotoval postopkom privatizacije, predvsem zaradi oškodovanja pomorščakov, ki so prejeli okoli šestkrat nižjo vrednost za delnico. Sindikat je tudi vseskozi opozarjal, da je pomorstvo v izrednem vzponu in da ni primeren čas za prodajo ladjarja. Sindikalna organizacija je zaradi tega novembra 2006 s sklepom konference pooblastila predsednika SPS Karla Filipčiča, da poišče strokovno pomoč za **male delničarje**. Zaradi tega je postal predsednik sindikata za akterje privatizacije moteč in ga je bilo potrebno na hitro odstraniti. Nato pa še obtožiti, da bi imeli mir pred javnostjo. Pomembno vlogo pri nasilni in nezakoniti odstitvi predsednika SPS je imela ravno uprava podjetja SPP in PD. Kasneje je sodišče s sklepom družbi Istrainvest preprečilo dokapitalizacijo Pomorske družbe in tako onemogočilo še večjo škodo pomorcem. Sodni izvedenec je ocenil, da bi bili pomorščaki oškodovani za prek 1,8 milijona evrov. Do danes pomorščaki še niso prejeli prevzemne ponudbe s strani Istrainvesta, kakor tudi še ne vseh delnic, ki jim pripadajo, in s katerimi upravlja uprava podjetja SPP.

Iz navedenega bi se dalo sklepati, da sta uprava SPP in njen predsednik g. Egon Bandelj soodgovorna za današnje ekonomsko in lastniško stanje.

Za preostalo peščico naših pomorščakov je še zmeraj nerešeno plačevanje prispevkov za socialno in polno pokojninsko varstvo. Problematika se nadaljuje od leta 1992, ko so pomorščake prezaposlili na hčerinsko podjetje SPP – Genshipping Corp., v tujini, kar pa odgovornim zaradi krivic pomorcem menda ne predstavlja posebne težave, še posebno danes, ko podjetje ni več v slovenski lasti.

Kot kaže, v naši družbi obstaja več meril. Med tem, ko se je dopuščal nezakonit boj za lastnino, se je hkrati dovoljevalo teptanje pravic malih ljudi, ki praviloma prevzamejo breme ne dovolj premišljenih odločitev vodstev.

Mirno morje!

KARL FILIPČIČ, nekdanji predsednik Sindikata pomorščakov Slovenije in vodja sekcije **malih delničarjev** v Pomorski družbi pri **VZMD**